

Eindrapport EVK-HOSP

*Een transparante methodiek voor
de toekenning van studieduurverkorting
in de hogeschool voor afgestudeerden
uit het hoger onderwijs voor sociale promotie*

Eindrapport EVK-HOSP

*Een transparante methodiek voor
de toekenning van studieduurverkorting
in de hogeschool voor afgestudeerden
uit het hoger onderwijs voor sociale promotie*

Algemene Raad
31 mei 2007
D/2007/6356/2

EINDRAPPORT EVK - HOSP

Eindrapport van het project "Toepassing van elders verworven kwalificaties vanuit het hoger onderwijs voor sociale promotie naar de hogeschool"

1 Situering

De Vlaamse Onderwijsraad voerde tijdens de schooljaren/academiejaren 2005–2006 en 2006–2007 in opdracht van de minister van Onderwijs en Vorming een project uit over de aansluiting tussen de opleidingen in het hoger onderwijs voor sociale promotie en de professionele bachelor. Tijdens het EVK HOSP-project heeft de Vlor een transparante methodiek ontwikkeld voor de toekenning van studieduurverkorting en de ontwikkeling van aanvullingstrajecten in het hogescholenonderwijs op basis van EVK voor afgestudeerden uit het HOSP die een bachelordiploma willen verwerven. HOSP-cursisten krijgen op die manier van bij de aanvang van hun opleiding in het HOSP een zicht op het hele traject dat voor hen kan leiden tot een bachelordiploma.

2 Probleemstelling

Bij de aanvang van het project in september 2005 was er nog geen adequate regeling voor de positionering van het hoger onderwijs voor sociale promotie in Vlaanderen. De relatie tussen het HOSP en het hogescholenonderwijs kenmerkte zich door een gebrek aan transparantie. Dit probleem werd nog versterkt door de invoering van de BaMa-structuur.

Het decreet over de flexibilisering in het hoger onderwijs biedt wel mogelijkheden tot erkenning van EVK en verkorte studietrajecten, ook vanuit het HOSP. De procedures in het decreet voorzien voor HOSP-cursisten evenwel geen transparantie en duidelijkheid vanaf hun inschrijving in het HOSP.

3 De decretale mogelijkheden

3.1 Elders verworven kwalificaties (EVK)

Alle afgestudeerden uit het HOSP kunnen op basis van een EVK-vrijstellingsprocedure een aanvraag indienen in de hogeschool om vrijstellingen te bekomen. Het is duidelijk dat HOSP-diploma's, -certificaten en -deelcertificaten beantwoorden aan de definitie van een EVK.

Een lerende die deze procedure wil volgen, moet hiervoor de nodige originele bewijsstukken bezorgen onder de vorm van attesten, getuigschriften of diploma's. Op basis van deze stukken zal de hogeschool vaststellen welke competenties de lerende reeds behaald heeft.

3.2 Elders verworven competenties (EVC)

Competenties verworven buiten het onderwijs bijvoorbeeld op basis van beroepservaring of specifieke opleidingen of vorming buiten het onderwijs kunnen via een EVC-vrijstellingsprocedure leiden tot een bewijs van bekwaamheid dat op zijn beurt kan leiden tot vrijstellingen. De hogeschool screent de individuele kandidaten die een aanvraag tot erkenning van EVC indienen. Zij doet dit bijvoorbeeld op basis van een portfolio. Elke associatie moet de procedures vastleggen voor dit assessment.

De kandidaten behalen eerst een bewijs van bekwaamheid op basis van het assessment. Zij moeten, bijvoorbeeld op basis van een portfolio, bewijzen over welke competenties ze beschikken. Kandidaten kunnen een bewijs van bekwaamheid aanvragen voor een deel van de competenties die overeenstemmen met een opleiding of voor alle competenties die overeenstemmen met een bepaalde opleiding.

De kandidaten die een bewijs van bekwaamheid verwerven voor een deel van een opleiding, kunnen voor dit deel vrijstellingen bekomen en zich op één of andere manier inschrijven in de hogeschool om op basis van bijkomende credits een bachelor te verwerven.

3.3 Inschrijvingsmogelijkheden op basis van EVK en EVC

Kandidaten die op basis van EVK en/of EVC een reeks vrijstellingen bekomen, kunnen zich voor één of meerdere opleidingsonderdelen waarvoor zij geen vrijstellingen kregen, inschrijven op basis van een diplomacontract, een creditcontract, een examencontract of een combinatie van contracten. Welk contract voor hen best past, zal afhangen van hun individueel dossier en van andere individuele kenmerken van de betrokken kandidaat.

Lerenden die zich inschrijven voor een diplomacontract hebben dezelfde rechten en mogelijkheden als de 'gewone' studenten die zich inschrijven voor het geheel van de

opleiding. Op het ogenblik dat zij alle credits verworven hebben die nodig zijn om het diploma te behalen, krijgen zij hun diploma.

Lerenden die zich inschrijven voor een creditcontract volgen onderwijs en leggen daarover examens af. Lerenden met een creditcontract hebben recht op begeleiding. Per geslaagd opleidingsonderdeel verwerven zij een creditbewijs. Op het ogenblik dat zij alle creditbewijzen hebben verzameld, kunnen zij volgens de regels van de instelling overstappen naar een diplomacontract.

Lerenden die zich inschrijven voor een examencontract, schrijven zich alleen in voor de examens om een creditbewijs te behalen voor één of meer opleidingsonderdelen. Lerenden met een examencontract kunnen niet deelnemen aan onderwijsactiviteiten en onderwijsondersteunende activiteiten. Zij komen niet in aanmerking voor begeleiding.

3.4 Gevolgen voor de lerenden

Deze decretale mogelijkheden hebben voor gevolg dat de trajecten op weg naar een bachelordiploma steeds individueler worden en dat er steeds minder eenduidigheid en eenvormigheid is.

Afgestudeerden en cursisten van het HOSP kunnen alleen op basis van individuele afspraken met een hogeschool een zicht krijgen op de vrijstellingen die ze zullen krijgen en de bijkomende studiepunten die ze zullen moeten verwerven om een bachelor te behalen in een overeenkomstige studierichting.

4 Doelstellingen van het project EVK – HOSP

De Vlaamse Onderwijsraad wou een generieke methode ontwikkelen om aan lerenden in het HOSP vanaf hun inschrijving een zicht te geven op het traject dat ze moeten afleggen om een bachelordiploma te behalen aan een hogeschool.

Op dit te verwezenlijken is het nodig om met de hogescholen te komen tot sluitende en transparante afspraken over:

- de erkenning in de hogescholen van kwalificaties verworven in het hoger onderwijs voor sociale promotie, en
- mogelijke aanvullingstrajecten in de hogescholen om een inhoudelijk verwante bachelor te verwerven.

Het project moest daarnaast concrete ervaringen opleveren met de toepassing van EVK.

De Vlor wou op die manier aan afgestudeerden uit het HOSP een mogelijkheid bieden om voluit gebruik te maken van de mogelijkheden van EVK bij hun overgang naar het hogescholenonderwijs. Hij wou voor de cursisten in kwestie een zo groot mogelijke transparantie creëren. Principieel vond hij het erg belangrijk dat cursisten vanaf hun inschrijving in het HOSP duidelijkheid zouden kunnen krijgen over mogelijke aanvullingstrajecten om in inhoudelijk verwante opleidingen een bachelor te behalen. De omvang van die aanvullingstrajecten is echter een instellingsgebonden materie.

Een werkgroep HOSP had ter voorbereiding van het project een referentie- en werkkader uitgewerkt. Later zou die werkgroep fungeren als stuurgroep van het project dat de opdracht zou krijgen om het werkkader concreet uit te voeren. Op die manier wou de Vlor een jarenlange discussie beëindigen en een constructieve samenwerking opzetten tussen CVO's en hogescholen die de eigenheid van beide partners respecteert.

4.1 Primaire projectdoelstellingen

- 1 Ontwikkelen van een transparant systeem voor het optimaal en wederzijds toekennen van studievermindering op basis van EVK's, die de vorm kan aannemen van vrijstellingen.

De cursist moet vanaf zijn inschrijving in het HOSP zicht hebben op mogelijke vervolgtrajecten in inhoudelijk verwante hogeschoolopleidingen.

Daarom willen we een multipliceerbare methodologie ontwikkelen voor de vergelijking van beoogde en bereikte competenties tussen inhoudelijk verwante hogeschoolopleidingen en HOSP-opleidingen.

- 2 Nagaan welke contextgegevens invloed hebben.
- 3 Het ontwikkelen en structureel inbouwen van een systeem van oriëntatie, heroriëntatie, differentiatie en studieloopbaanbegeleiding van cursisten en studenten.

Zowel de hogeschool als het CVO engageren zich hierbij om cursisten/studenten te begeleiden in de voor hen meest aangewezen en door hen gekozen leerroute. Dit betekent dat

- hogeschool en CVO de verschillende leerwegen en hun samenwerking tijdens collectieve informatie- en promotiecampagnes voorstellen aan kandidaat-studenten en –cursisten;
  - hogeschool en CVO zij-instromers gericht en vraaggestuurd oriënteren;
  - hogeschool en CVO een systeem van studieloopbaanbegeleiding ontwikkelen waarbij zij o.a. structureel en/of op vraag van de cursist/student studieadvies aanbieden. Eventueel kan dat een heroriëntatie naar een andere leerroute inhouden.
- 4 De ontwikkelde systematiek moet generiek zijn en toepasbaar op andere opleidingen, andere regio's en andere instellingen. De systematiek moet het mogelijk maken om tot een meer automatische bilaterale toekenning van EVK en vrijstellingen te komen en de aanvullingstrajecten te bepalen zonder telkens alles op het niveau van de individuele cursist/student te moeten afhandelen. De systematiek moet inpasbaar zijn in de decretale voorzieningen over de rol van de validerende instantie in de associatie.

4.2 Secundaire projectdoelstellingen

Om de primaire projectdoelstellingen waar te maken, moeten ook enkele meer secundaire projectdoelstellingen gerealiseerd worden, zoals:

- 1 Een methodologie ontwikkelen voor een gemeenschappelijk kwaliteitszorgstelsel zodat blijvend kwaliteitswaarborgen kunnen geboden worden.
- 2 Een systeem van interne communicatie ontwikkelen zodat de medewerkers de verschillende leerwegen kennen en juiste basisinformatie kunnen geven aan kandidaat-studenten en/of -cursisten.
- 3 Een methodologie ontwikkelen voor studietijdmetingen bij opleidingen met een verschillend aantal contacturen.

4.3 Middelen

Om deze werkzaamheden uit te voeren, kregen de Vlor en de betrokken hogescholen en CVO's bijkomende middelen. De Vlor kon een beroep doen op 1 FTE gedetacheerde en de hogescholen en CVO's op 0,25 FTE per deelproject waaraan ze deelnamen.

5 Aanpak

Het project duurde twee schooljaren/academiejaren. Tijdens het eerste projectjaar werd een methodiek ontwikkeld om corresponderende opleidingen in hogescholen en CVO's te vergelijken en op basis van die vergelijking aanvullingstrajecten te ontwikkelen. Tijdens het tweede projectjaar werd de methodiek getoetst en verfijnd. Het project werkt met paren van inhoudelijk verwante hogeschool- en HOSP-opleidingen uit de verschillende studiedomeinen. Deze werkwijze verhoogt de kansen dat de resultaten generiek zijn en dus bruikbaar in andere opleidingen, regio's en instellingen.

De inhoudelijk verwante opleidingen werken nauw samen. De betrokken opleidingen wisselen regelmatig informatie, voortgang en ervaringen uit. Zo kan kruisbestuiving ontstaan tussen de verschillende domeinen.

De werkgroep HOSP van de Vlor functioneerde als stuurgroep van het project en volgde nauwgezet de resultaten van de werkgroepen van de deelprojecten op.

5.1 Eerste fase

In de eerste fase, die samenvalt met het academiejaar of schooljaar 2005-2006, werden 6 opleidingen geselecteerd waarbij het curriculum van een hogeschool werd vergeleken met de corresponderende opleiding aan een CVO. Dat gebeurde op basis van een vergelijking van de beoogde competenties.

Schooljaar/academiejaar 2005–2006	
HOSP	Hogeschool
Boekhouden	Bedrijfsmanagement
Elektronica	Elektronica-ICT
Bedrijfsautomatisatie	Elektromechanica
Informatica	Toegepaste informatica
Maatschappelijk Werk	Sociaal Werk
Orthopedagogie	Orthopedagogie

Schooljaar/academiejaar 2005–2006	
Instellingen	Opleidingen
Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen CVO VSPW Kortrijk	bachelor Orthopedagogie Orthopedagogie
Plantijn Hogeschool Antwerpen VSPW Gent	bachelor Orthopedagogie Orthopedagogie
KHLeuven CVO Sociale School Heverlee	bachelor Sociaal werk Maatschappelijk Werk
Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen CVO VIVO Kortrijk	bachelor Elektronica-ICT Elektronica
Katholieke Hogeschool Limburg CVO VSPW Hasselt	bachelor Elektronica-ICT Elektronica
Katholieke Hogeschool Limburg CVO VSPW Hasselt	bachelor Elektromechanica Bedrijfsautomatisatie
Hogeschool Sint-Lieven Aalst CVO VIT Aalst	bachelor Elektromechanica Bedrijfsautomatisatie
Hogeschool Antwerpen CVO BIRM en CVO Turnhout 1	bachelor Bedrijfsmanagement (Accountancy Fiscaliteit) Boekhouden
Karel de Grote Hogeschool Antwerpen CVO LBC-NVK	bachelor Bedrijfsmanagement (Accountancy Fiscaliteit) Boekhouden
Hogeschool Gent PCVO Mercator	bachelor Bedrijfsmanagement (Accountancy Fiscaliteit) Boekhouden
Hogeschool Xios Hasselt CVO Diest	bachelor Bedrijfsmanagement (Accountancy Fiscaliteit) Boekhouden
Hogeschool West-Vlaanderen CVO GO Sint-Andries Brugge en CVO Oostende	bachelor Toegepaste Informatica Informatica
Katholieke Hogeschool Kempen CVO HIK Geel	bachelor Toegepaste Informatica Informatica

5.2 Tweede fase

In de tweede fase, die samenvalt met het academiejaar of schooljaar 2006-2007, werden 12 opleidingen geselecteerd waarbij het curriculum van een hogeschool werd vergeleken met de corresponderende opleiding aan een CVO.

In de tweede fase werd de methodologie getoetst en uitgediept door ze toe te passen in andere opleidingen dan in de eerste fase.

Schooljaar/academiejaar 2006–2007	
HOSP	Hogeschool
Toeristische gidsen	Toerisme en Recreatiemanagement
Assistent in de Psychologie	Toegepaste psychologie, afstudeerr. Arbeids- en organisatiepsychologie, School- en pedagogische psychologie en Klinische psychologie
Hout- en Bouwconstructies	Bouw
Fiscale Wetenschappen	Bedrijfsmanagement, afstudeerr. Accountancy-fiscaliteit
Marketing	Bedrijfsmanagement, afstudeerr. Marketing
Meertalig Secretariaat	Office management
Verzekeringen	Bedrijfsmanagement
Rechtspraak (modulair)	Bedrijfsmanagement, afstudeerr. Rechtspraak
Chemie en kunststoffentechnologie	Chemie, Afstudeerr. Biochemie, chemie en milieuzorg
Biotechnologie	Gezondheidszorg, afstudeerr. Biomedische laboratoriumtechnologie
Mechanica	Mechanisch ontwerp en productietechnologie, afstudeerr. Mechanisch ontwerp en productietechnologie
Elektriciteit	Elektrotechniek

Schooljaar/academiejaar 2006–2007	
Instellingen	Opleidingen
Erasmus Hogeschool Brussel ♦ CVO Elishout Brussel	bachelor Toerisme en Recreatiemanagement ♦ Toeristische gidsen (lineair)
Lessius Hogeschool Antwerpen ♦ CVO PCVO Antwerpen	bachelor Toegepaste psychologie, afstudeerrichting Arbeids- en Organisationspsychologie, School- en Pedagogische psychologie en Klinische psychologie ♦ graduaat Assistent in de Psychologie (nog lineair, vanaf 01/09/07 modulair)
KaHo Sint-Lieven Aalst ♦ CVO VTI Aalst	bachelor Bouw ♦ Hout- en Bouwconstructies (lineair)
Karel de Grote Hogeschool Antwerpen ♦ CVO LBC NVK	bachelor Bedrijfsmanagement, afstudeerrichting Accountancy-fiscaliteit ♦ Fiscale Wetenschappen (modulair)
Hogeschool Gent ♦ CVO IVV de Avondschoon Gent-Zottegem	bachelor Bedrijfsmanagement, afstudeerrichting Accountancy-fiscaliteit ♦ Fiscale Wetenschappen (modulair)
Hogeschool Antwerpen ♦ CVO BIRM	bachelor Bedrijfsmanagement, afstudeerrichting Accountancy-fiscaliteit ♦ Fiscale Wetenschappen
Hogeschool Gent ♦ CVO VAZOV Oudenaarde	bachelor Bedrijfsmanagement, afstudeerrichting Accountancy-fiscaliteit ♦ Boekhouden + 4de specialisatiejaar Fiscaliteit (lineair)

Provinciale Hogeschool Limburg ♦ PCVO Hasselt	bachelor Bedrijfsmanagement, afstudeerr Marketing ♦ Marketing (modulair)
Katholieke hogeschool Mechelen ♦ CVO Meviza Vilvoorde	bachelor Bedrijfsmanagement, afstudeerr Marketing ♦ Marketing (modulair)
Hogeschool Antwerpen ♦ CVO BIRM	bachelor Bedrijfsmanagement, afstudeerr Marketing ♦ Marketing (media en reclame) (modulair)
Hogeschool Gent ♦ CVO IVV de Avondschool Gent-Zottegem	bachelor Bedrijfsmanagement, afstudeer Marketing ♦ Marketing (modulair)
Katho Kortrijk ♦ CVO Hitek Kortrijk	bachelor Bedrijfsmanagement, afstudeer Marketing ♦ Marketing (marketing management) (modulair)
Hogeschool Leuven ♦ CVO Groep ACE Leuven	bachelor Bedrijfsmanagement, afstudeer Marketing ♦ Marketing (modulair)
Provinciale Hogeschool Limburg ♦ PCVO Hasselt	Office Management, afstudeerrichting Management assistant en Bedrijfsvertaler-Tolk ♦ Meertalig secretariaat (modulair)
Katholieke hogeschool Mechelen ♦ CVO Meviza Vilvoorde	bachelor Bedrijfsmanagement ♦ Meertalig Secretariaat (modulair)
Hogeschool Gent ♦ CVO IVV de Avondschool Gent-Zottegem	bachelor Office Management, afstudeerrichting Management Assistant ♦ Meertalig Secretariaat (modulair)
Katho Kortrijk ♦ CVO Hitek Kortrijk	bachelor Office Management ♦ Meertalig Secretariaat (modulair)
Hogeschool Antwerpen ♦ CVO BIRM	bachelor Office Management ♦ Ondernemingscommunicatie (modulair)
Hogeschool Antwerpen ♦ CVO BIRM	bachelor Bedrijfsmanagement ♦ Verzekeringen (modulair)
Hogeschool Gent ♦ Mercator PCVO Gent	bachelor Bedrijfsmanagement, afstudeerrRechtspraak ♦ Rechtspraak (modulair)
Hogeschool Gent ♦ CVO IVV de Avondschool Gent Zottegem	bachelor Chemie, afstudeerrichting Biochemie, chemie en milieuzorg ♦ Chemie en kunststoffentechnologie (lineair, modulair vanaf september 2007)
Hogeschool Leuven ♦ CVO Groep ACE Leuven	bachelor Gezondheidszorg, afstudeerrichting Biomedische Laboratoriumtechnologie ♦ Biotechnologie (modulair)
Katho (VHTI) Kortrijk ♦ CVO Vivo Kortrijk	bachelor Mechanisch ontwerp en productietechnologie, afstudeerr. Mechanisch ontwerp en productietechnologie ♦ Mechanica (modulair)
KHLim ♦ CVO Leuven en Overpelt	bachelor Elektrotechniek ♦ Elektriciteit (lineair)

5.3 Communicatie naar andere hogescholen en CVO's

Het EVK HOSP-project voorziet dat over de resultaten van het project gecommuniceerd wordt aan alle hogescholen en CVO's die de geselecteerde opleidingen aanbieden maar die niet in het proefproject zelf opgenomen zijn. Deze communicatie is in de eerste fase gebeurd in de zogenaamde reflectiegroepen. Per opleiding die betrokken is bij de eerste fase werd een reflectiegroep opgericht.

Bij deze reflectiegroepen worden ook de 'aanverwante' opleidingen betrokken:

- Informatica: bedrijfsautomatisering en industriële informatica, telecommunicatietechnieken, robotica en numerieke sturing, regeltechnieken, informatica-programmering en microprocessors
- Boekhouden: boekhouden-fiscaliteit, fiscale wetenschappen en fiscale wetgeving
- Orthopedagogie: agogische bijscholing ortho
- Maatschappelijk werk: personeelswerk, sociaal-cultureel werk en syndicaal werk
- Elektronica: industriële elektronica
- Elektromechanica: mechanica-studiebureau en mechanica

Om elke hogeschool en CVO de kans te geven zo vlug mogelijk te beginnen met de voorbereiding van het aanvullingstraject zijn de reflectiegroepen voor de eerste keer bijeengekomen einde maart 2006.

Voor deze reflectiegroepen, ook disseminatiegroepen genoemd, nodigde de Vlaamse Onderwijsraad de betrokken projectmedewerkers uit samen met de leden van de stuurgroep en de algemene directeurs van de hogescholen en de directies van de CVO's die de betrokken opleidingen aanbieden.

Op de disseminatievergaderingen van maart werden per opleiding het competentiekader en de uitbouw van de competentiematrix toegelicht.

De reflectiegroepen kwamen opnieuw samen in september 2006. Tijdens die disseminatievergadering werd de methodiek toegelicht om vanuit deze competentiematrix het feitelijke aanvullingstraject te genereren.

Op die manier is de integrale methodologie aan bod gekomen.

De Vlaamse Onderwijsraad houdt op 8 juni 2007 een studiedag voor de projectmedewerkers, de leden van de stuurgroep van het project EVK – HOSP en de directeurs van de hogescholen en CVO's die één of meerdere opleidingen organiseren die aan bod komen in de eerste en de tweede fase van het project. Ook andere personen met belangstelling voor de resultaten van dit project kunnen deelnemen. Tijdens die studiedag worden de resultaten van de tweede fase toegelicht in verschillende reflectiegroepen en komen ook dit eindrapport en het advies van de Vlaamse Onderwijsraad naar aanleiding van dit eindrapport aan bod.

6 De methodologie

De Vlaamse Onderwijsraad werkte een methodologie uit die gebaseerd is op een vergelijking van de beoogde competenties in de overeenkomstige opleidingen van de hogeschool en van het CVO.

Een competentie wordt hier gedefinieerd als:

“Een competentie is een integratie van toegepaste kennis, vaardigheden en attitudes waardoor iemand als beginnende werknemer in staat is om effectieve en kwaliteitsvolle prestaties te leveren, gericht op een bepaalde functie/rol. Deze prestaties zijn zichtbaar in concrete handelingen verbonden aan een bepaalde context.”

De vergelijking van die competenties gebeurt in verschillende stappen:

- 1 Eerst worden de beoogde competenties op het niveau van een bacheloropleiding in kaart gebracht in een competentiekader.
- 2 Op basis van de leerinhouden worden de opleidingsonderdelen van de hogeschoolopleiding vergeleken met de opleidingsonderdelen van de corresponderende HOSP-opleiding. Alle modulaire opleidingen in het HOSP vertrekken van hetzelfde modulair structuurschema en de bijhorende minimale doelstellingen en leerinhouden.⁽¹⁾
- 3 De hogeschool en het CVO voegen voor hun opleidingsonderdelen een competentieniveau toe.
- 4 Daarna brengen CVO en hogeschool gelijkenissen en verschillen in kaart tussen de opleidingen op competentieniveau. Deze vergelijking resulteert in een overzicht van de competenties die een afgestudeerde van een HOSP-opleiding reeds verworven heeft – een competentiematrix – en de eventuele leemtes die er nog bestaan in zijn of haar profiel ten opzichte van de aanverwante bacheloropleiding aan een bepaalde hogeschool.
- 5 De ontbrekende competenties worden vertaald in een aanvullingstraject dat na een gunstig resultaat aanleiding geeft tot het verwerven van een bachelordiploma. Het aantal studiepunten van het aanvullingstraject is gelijk aan de optelsom van de studiepunten van de opleidingsonderdelen die aanleiding geven tot het verwerven van de ontbrekende competenties.

Er bestaan verschillende kaders voor niveaubepaling ⁽²⁾. Tijdens het schooljaar/academiejaar 2005–2006 werd gekozen voor de schaal die op dat moment in de opleidings- en beroepsprofielen werd gebruikt (CEDEFOP).

¹ Niet alle CVO-opleidingen werden al gemodulariseerd, maar bij de eerste fase van het project waren alleen HOSP-opleidingen betrokken die reeds gemodulariseerd zijn.

² o.a. EQF, ISCED...

De vergelijking resulteert in een matrix die er bijvoorbeeld voor één opleidingsonderdeel van de opleiding Accountancy-fiscaliteit als volgt uitziet.

			1.1		1.2		1.3		1.4		1.5	
Opleidingsonderdeel	Stp	Module	H	C	H	C	H	C	H	C	H	C
Boekhouden												
Algemeen boekhouden 1A/1B	8	Basis dubbel boekhouden	2	2			2				2	2
Algemeen boekhouden 2A/2B	7	Aanvullend dubbel boekhouden	3	3	3	3	4	3	4	4	4	3
		Computerboekhouden		3		3		4		4		3
		Vennootschapsboekhouden		4		4		3		4		3

De cijfers in de rij bovenaan verwijzen naar de deelcompetenties van één van de beroepsspecifieke competenties van Accountancy-fiscaliteit.

Beroepsgerichte competentie 1 – De beginnende beroepsbeoefenaar demonstreert dat hij/zij in staat is informatie en verantwoordingsdocumenten te beheren in een boekhoudkantoor, zowel in een fiscale als in een andere bedrijfsadministratie.

- 1.1 Kent de mogelijke bronnen en instanties die boekhoudkundige, juridische, fiscale, sociale of economische gegevens bevatten en/of leveren
- 1.2 Kan de ingezamelde informatie met betrekking tot boekhoudkundige, juridische, fiscale sociale en economische gegevens opsporen, verzamelen, inventariseren.
- 1.3 Kan de ingezamelde informatie en documenten beoordelen op volledigheid, actualiteit, toepasbaarheid en bruikbaarheid in het werkveld.
- 1.4 Kan de ingezamelde informatie en documenten rangschikken en archiveren in functie van de behoeften van het werkveld.
- 1.5 Weet welke verantwoordingsdocumenten met betrekking tot een boekhoudkundige en fiscale rapporteringperiode moeten ingezameld worden.

De cijfers in de cellen staan voor de CEDEFOP-niveaus zoals die toegekend werden door de projectmedewerker van de hogeschool enerzijds en die van het CVO anderzijds:

- Niveau 1: notie hebben van
- Niveau 2: kunnen uitvoeren onder begeleiding
- Niveau 3: zelfstandig kunnen uitvoeren
- Niveau 4: leiding geven en adviseren
- Niveau 5: ondersteuning vanuit wetenschappelijk onderzoek

7 Resultaten van de eerste fase (2005-2006)

De eerste fase van het project heeft geleid tot een multipliceerbare methodologie die toelaat corresponderende opleidingen aan de hogeschool en het CVO te vergelijken op basis van de beoogde competenties. Deze methodologie laat toe om EVK systematisch toe te kennen en maakt het mogelijk om een aanvullingstraject vast te leggen zonder telkens weer alles op het niveau van de individuele cursist af te handelen. De omvang en de organisatorische modaliteiten van die aanvullingstrajecten blijven instellingsgebonden materie. De methodologie is op die manier een generieke leidraad die ruimte laat voor situatiegebonden aanpassingen.

Er werd voor elke opleiding en voor elk deelproject een aanvullingstraject uitgewerkt. Het bestaande brugprogramma voor Maatschappelijk werk aan de Sociale Hogeschool in Leuven werd geoptimaliseerd.

De website van de Vlaamse Onderwijsraad biedt per opleidingspaar een overzicht van

- het competentiekader dat beschrijft over welke competenties een afgestudeerde aan de bacheloropleiding van de hogeschool moet beschikken;
- de competentiematrix die het resultaat is van de gedetailleerde vergelijking van de competenties die in de HOSP-opleiding van een CVO voorkomen met de competentiematrix van de hogeschoolopleiding;
- het aanvullingstraject dat opsomt welke opleidingsonderdelen de afgestudeerde van het HOSP nog moet verwerven en voor welke opleidingsonderdelen hij vrijstelling geniet;
- praktische informatie over de organisatie van het aanvullingstraject.

7.1 Omvang van de aanvullingstrajecten

Om op een objectieve manier de feitelijke aanvullingstrajecten met elkaar te kunnen vergelijken, wordt in de onderstaande tabel het aantal studiepunten van de stage, al dan niet gekoppeld aan het eindwerk, afzonderlijk vermeld in het aanvullingstraject. Het aantal studiepunten dat in de hogescholen aan de stage wordt toegekend, varieert immers van 8 tot 30. Bij alle opleidingen wordt aan een afgestudeerde van het HOSP die een werkervaring kan voorleggen, voor deze stage een studieduurverkorting toegekend.

Opleiding	Betrokken instellingen	SP studieduurverkorting	SP aanvullings-traject	SP stage	SP totaal
Boekhouden naar Accountancy-fiscaliteit (Bedrijfsmanagement)	SCVO Birm ♦ Ho Antwerpen	86	69	25	180
Boekhouden naar Accountancy-fiscaliteit (Bedrijfsmanagement)	PCVO Mercator ♦ Ho Gent	95	65	20	180

Opleiding	Betrokken instellingen	SP studieduurverkortung	SP aanvullings-traject	SP stage	SP totaal
Boekhouden naar Accountancy-fiscaliteit (Bedrijfsmanagement)	De Orangerie Diest ♦ Xios Hasselt	118	58	4	180
Boekhouden naar Accountancy-Fiscaliteit (Bedrijfsmanagement)	CVO LBC ♦ Karel de Grote hogeschool Antwerpen	115	57	8	180
Elektronica naar Elektronica ICT	CVO VTI Aalst ♦ Ho Aalst	77	83	20	180
Elektronica naar Elektronica ICT	CVO VIVO Kortrijk ♦ Ho Kortrijk	113	57	20	180
Elektronica naar Elektronica ICT	VSPW Hasselt ♦ KHL Diepenbeek	103	57	20	180
Bedrijfsautomatisatie naar Elektromechanica	VSPW Hasselt ♦ KHL Diepenbeek	100	60	20	180
Informatica netw. naar Toegepaste Informatica	CVO Oostende ♦ Howest Brugge	82	68	30	180
Informatica netw. naar Toegepaste Informatica	CVO Geel KHK Geel	90	60	30	180
Informatica progr. naar Toegepaste Informatica	CVO St.-Michiels Brugge ♦ Howest Brugge	99	51	30	180
Informatica progr. naar Toegepaste Informatica	CVO Geel ♦ HK Geel	105	45	30	180
Maatsch. Werk naar Sociaal Werk	CVO Heverlee ♦ Soc Ho Heverlee	135	45	0	180
Orthopedagogie naar Orthopedagogie	CVO VSPW St.-Amands ♦ Ho Plantijn Antwerpen	150	30 (of 60 – voorstel)	0	180
Orthopedagogie naar Orthopedagogie	CVO VSPW Kortrijk ♦ HO Katho Kortrijk	150	30 (of 60 – voorstel)	0	180

Voor de geselecteerde opleidingen zijn de aanvullingstrajecten, voor wat het aantal studiepunten betreft, vergelijkbaar, nl. ongeveer 60 studiepunten. Minimale verschillen zijn niet van die aard om de evenwichten tussen de betrokken hogescholen te verstoren.

De verschillen binnen de opleiding Boekhouden zijn te wijten aan het feit dat Hogeschool Antwerpen en Hogeschool Gent meer dan de andere hogescholen aandacht besteden aan talen en er geen studieduurverkortung voor toekennen.

De omvang van het aanvullingstraject voor het deelproject Elektronica bij de Hogeschool Aalst is te verklaren door het feit dat dit een lineair georganiseerde opleiding is in tegenstelling tot de meer uitgebreide modulaire organisaties in Kortrijk en Hasselt.

De organisatorische modaliteiten van die aanvullingstrajecten blijven instellingsgebonden materie. De methodologie is op die manier een generieke leidraad die ruimte laat voor situatiegebonden aanpassingen.

7.2 De opleiding Orthopedagogie

Uit de vergelijking van de competentiematrices blijkt dat voor de opleiding Orthopedagogie in grote mate dezelfde competenties gerealiseerd worden in het CVO als aan de hogeschool.

Daar staat tegenover dat de hogescholen een aanvullingstraject van 60 studiepunten noodzakelijk vinden om de kwaliteit te kunnen verzekeren. Maar 2 evenwaardige opleidingen naast elkaar laten bestaan is onhoudbaar. In dat verband werd in de rand van het project door een deel van de betrokken CVO's en hogescholen een afspraak uitgewerkt. Op termijn zullen cursisten van het HOSP een graduaat behalen. Zij die uiteindelijk kiezen voor een professionele bachelor zullen hun opleiding niet afronden aan het CVO, maar met een pakket van 60 studiepunten aan de hogeschool.

8 Resultaten van de 2de fase (2006-2007)

In de tweede fase van het project (2006-2007) werd de methodologie getoetst en verfijnd. Deze toetsing gebeurde aan de hand van 24 nieuwe deelprojecten die gespreid zijn over 12 nieuwe opleidingen. Op die manier zijn de meeste HOSP-opleidingen aan bod gekomen. De methodologie die ontwikkeld werd tijdens deze eerste fase van het project doorstaat klaarblijkelijk deze toets.

Voor elk deelproject zijn de competentiematrices afgewerkt en werd er een aanvullingstraject uitgewerkt. De website van de Vlor zal ook een overzicht bieden van de competentiematrices en de aanvullingstrajecten die uit de tweede fase van het project zijn voortgekomen.

Op verschillende punten werd de methodologie verder verfijnd:

- De betrokken instellingen besteden veel meer belang aan de leerinhouden en de kenniscomponent en aan de inventarisatie ervan dan in de vorige fase.
- Er werd gezocht naar manieren om de verschillen tussen de competentiekaders voor dezelfde opleidingen aan verschillende instellingen te verkleinen.
- De niveaubepaling kan nu gebeuren op basis van CEDEFOP en op basis van EQF.
- De docenten slagen er nu beter in om competenties vast te leggen in groepsverband.
- De projectmedewerkers slagen er beter in om competenties af te leiden uit studie-fiches aan de hogeschool en uit structuurschema's of leerplannen aan het CVO.

Meer en meer hogescholen sluiten raamakkoorden af met CVO's over andere opleidingen buiten het project EVK HOSP. Zij plannen om vanuit de EVK HOSP-methodologie ook andere opleidingen te screenen en aanvullingstrajecten uit te werken.

Het uitgangspunt daarbij is dikwijls dat er anders een discriminatie ontstaat tussen HOSP-cursisten die voor de ene graduaatopleiding wel een aanvullingstraject kunnen volgen, maar voor de andere niet.

8.1 Omvang van de aanvullingstrajecten

Opleiding	CVO en Hogeschool	SP studieduur-verkorting	SP aanvullings-traject	SP stage	SP totaal
Office Management naar Management Assistant	CVO IVV Gent ♦ HoGent	113	43	24	180
Office Management naar Management Assistant	CVO Hitek ♦ Katho Kortrijk	73	87 ⁽³⁾	20	180
Office Management naar Management Assistant	PCVO Hasselt ♦ Provinciale Hogeschool Limburg	79	90	11	180
Office Management naar Management Assistant	CVO Vilvoorde ♦ Hogeschool Mechelen	133	35 ⁽⁴⁾	12	180
Ondernemingscommunicatie naar Management Assistant	CVO BIRM ♦ Hogeschool Antwerpen	81	69	30	180
Marketing naar Bedrijfsmanagement - Marketing	PCVO Hasselt ♦ Provinciale Hogeschool Limburg	100	60	20	180
Marketing naar Bedrijfsmanagement - Marketing	CVO Hitek ♦ Katho Kortrijk	73	93 ⁽⁵⁾	14	180
Marketing naar Bedrijfsmanagement - Marketing	CVO ACE ♦ Katholieke Hogeschool Leuven	62	98	20	180
Marketing naar Bedrijfsmanagement - Marketing	CVO Vilvoorde ♦ Katholieke Hogeschool Mechelen	110	59	11	180
Marketing naar Bedrijfsmanagement - Marketing	CVO BIRM ♦ Hogeschool Antwerpen	106	44	30	180
Marketing naar Bedrijfsmanagement - Marketing	CVO IVV Gent ♦ HoGent	110 Sales 89 Management ⁽⁶⁾	50 71	20 20	180
Assistent in de psychologie naar Toegepaste psychologie	PCVO Antwerpen ♦ Lessius Hogeschool	128	34	18	180

³ waarvan 37 studiepunten bijkomend vrijgesteld worden, vooral voor talen en ICT, mits assessment

⁴ CVO afgestudeerden dienen bijkomend ICT of talen te volgen aan het CVO, afhankelijk van hun afstudeerrichting in het CVO. Wel andere optie in het CVO te volgen

⁵ Waarvan 14 studiepunten bijkomend kunnen vrijgesteld worden voor talen, ICT en rechtsvakken, mits assessment

⁶ twee afstudeerrichtingen in het CVO

Opleiding	CVO en Hogeschool	SP studieduurverkorting	SP aanvullings-traject	SP stage	SP totaal
Rechtspraak naar Bedrijfsmanagement - Rechtspraak	PCVO Mercator ♦ HoGent	110	50	20	180
Toeristische gidsen naar Toerisme en Recreatiemanagement	CVO COOVI ♦ Erasmus Hogeschool	84	66	30	180
Verzekeringen naar Bedrijfsmanagement - Bank-Beurs- en Financiën	CVO Birm ♦ Hogeschool Antwerpen	106	56	18	180
Fiscale Wetenschappen naar Bedrijfsmanagement - Accountancy-fiscaliteit	CVO IVV Gent ♦ Hogent	110 47 ⁽⁷⁾	58 ⁽⁸⁾ 121 ⁽⁹⁾	12	180
Fiscale Wetenschappen naar Bedrijfsmanagement - Accountancy-fiscaliteit	CVO BIRM ♦ Hogeschool Antwerpen	88	65	27	180
Fiscale Wetenschappen naar Bedrijfsmanagement - Accountancy-fiscaliteit	CVO LBC - NVK ♦ Karel de Grote Hogeschool Antwerpen	79	93	8	180
4de Spec.jaar Fiscaliteit naar Bedrijfsmanagement - Accountancy-fiscaliteit	CVO VAZOV ♦ Hogent	99	61	20	180
Elektrotechniek naar Elektriciteit	CVO Overpelt en Leuven ♦ KHLIM	75	85	20	180
Mechanica naar Mechanisch ontwerp & productietechnologie	CVO VIVO Katho Kortrijk	96	74	10	180
Biotechnologie naar Biomedische Laboratiumtechnologie	CVO ACE ♦ Hogeschool Leuven	92	57	31	180
Hout en Bouwconstructies naar Bouw	CVO VTI ♦ Hogeschool Sint-Lieven Aalst	93	75	12	180
Chemie en kunststof-technologie naar Chemie – Biochemie, Chemie en Milieuzorg	CVO IVV Zottegem- Gent ♦ HoGent	87	73	20	180

⁷ zonder graduaat boekhouden

⁸ in combinatie met het graduaat boekhouden

⁹ zonder combinatie met het graduaat boekhouden

Er zijn veel grotere verschillen in de omvang van de aanvullingstrajecten voor de projecten uit de tweede fase.

In sommige gevallen zijn er te grote verschillen tussen de CVO-opleiding en de hogeschoolopleiding. Dit is zo voor Toeristische gidsen en Toerisme en recreatiemanagement en voor Fiscale wetenschappen en Bedrijfsmanagement/accountancy-fiscaliteit.

In een aantal gevallen zijn er meningsverschillen tussen de hogescholen en de CVO's en tussen de hogescholen onderling over de waarde van de vooropleiding ICT, talen, rechtsvakken en ethiek.

Daarnaast zijn er grote verschillen bij de stage, zowel in de aanpak als in het aantal studiepunten. Nu zijn de aanvullingstrajecten zo opgevat dat de stage buiten het eigenlijke aanvullingstraject vallen. Toch blijkt de omvang van de stage een invloed te hebben op de omvang van het aanvullingstraject. Bij hogeschoolopleidingen aan de met weinig stage zal het aanvullingstraject verhoudingsgewijze zwaarder zijn dan bij opleidingen met veel stage.

9 Algemene conclusies uit de vergelijking van de competentiematrices

9.1 Kernvakken en andere vakken

De vergelijking van de competentiematrices van de HOSP-opleidingen en de overeenkomstige hogeschoolopleidingen toont enkele constanten. De inhoud en vaardigheden uit de kernvakken zijn zowel op het vlak van de leerinhouden als op het vlak van het competentieniveau gelijkwaardig. Dat is het meest uitgesproken voor de opleiding Orthopedagogie. Uit de vergelijking van de competentiematrices blijkt dat voor de opleiding Orthopedagogie dezelfde competenties op hetzelfde beheersingsniveau zijn gerealiseerd in het CVO als aan de hogeschool.

Daar waar er verschillen zijn, situeren die zich vooral op een aantal andere vakken. De HOSP-opleidingen, behalve die opleidingen waar talen tot de kernvakken behoren, bevatten beduidend minder talen. Hier en daar verschilt ook de uitdieping van de kernvakken. Soms ontbreken in de HOSP-opleidingen één vak of enkele vakken zoals filosofie, ethiek en psychologie in opleidingen waar dat niet tot de kernvakken behoort.

9.2 Praktijkervaring en stages als praktijkcomponent in de opleiding

Tot slot is er het probleem van de stage. Op één uitzondering na, toegepaste psychologie, ontbreken in de HOSP-opleidingen de stages.

Voor afgestudeerden uit het HOSP is de waarde van de praktijkervaring die zij kunnen opdoen tijdens een stage van een heel andere orde dan voor de andere studenten aan de hogeschool. Bovendien blijken bij opleidingen aan de hogescholen met weinig stage de aanvullingstrajecten omvangrijker dan bij opleidingen met veel stage. De meeste afgestudeerden uit het HOSP kunnen een werkervaring voorleggen die tot een vrijstelling leidt voor de stage op de hogeschool. Diegenen die niet over een relevante werkervaring beschikken, moeten een stage doen. Lerenden die werkloos zijn, kunnen zoals de andere studenten hun stage overdag doen. Maar juist omdat zij werkloos zijn, zijn zij verplicht om in te gaan op elke passende werkaanbieding. Indien die werkaanbieding niet relevant is als stage, is dit een probleem. Voor lerenden die werken, maar in een andere sector die geen relevante praktijkervaring oplevert, is het eveneens organisatorisch niet mogelijk om overdag stage te lopen. Opnieuw stelt zich hier voor twee subgroepen van afgestudeerden uit het HOSP een probleem met de haalbaarheid van zo'n aanvullingstraject.

10 De organisatie van de aanvullingstrajecten uit de eerste fase

De Vlaamse Onderwijsraad organiseerde een summiere enquête bij de projectmedewerkers die tijdens de eerste fase een aanvullingstraject uitwerkten. De enquête peilde naar de wijze waarop de hogescholen de aanvullingstrajecten nu organiseert en het aantal afgestudeerden uit het HOSP dat een aanvullingstraject volgt. Van de 12 projectmedewerkers, beantwoordden 9 de enquête.

Van de 9 hogescholen die de enquête beantwoordden, bieden er 8 een aanvullingstraject aan. Het aantal lerenden dat ingeschreven is in die aanvullingstrajecten is zeer beperkt. Voor de 8 aanvullingstrajecten zijn er samen ongeveer 53 afgestudeerden van het HOSP ingeschreven. Van die 53 zijn er 17 ingeschreven aan de Katholieke Hogeschool Kempen voor Toegepaste informatica en 24 aan de Sociale School Heverlee voor Sociaal werk. Voor deze twee opleidingen werd in de betrokken hogescholen een aanvullingstraject uitgewerkt van 45 studiepunten, daar waar in die andere hogescholen gewerkt wordt met aanvullingstrajecten van om en bij de 60 studiepunten. Bovendien hebben de Katholieke Hogeschool Kempen en de Sociale School Heverlee bij de organisatie van het aanvullingstraject een organisatie op poten gezet die aansluit bij de specifieke mogelijkheden van de doelgroep.

Hoewel deze enquête verre van representatief is, lijkt het alsof een aanvullingstraject enkel aanslaat bij afgestudeerden van het HOSP indien het aanvullingstraject niet te omvangrijk is en de hogeschool bij de organisatie van het aanvullingstraject rekening houdt met de specifieke mogelijkheden van de doelgroep.

11 De meerwaarde van het project EVK – HOSP

Een hogeschool die samen met een CVO een aanvullingstraject heeft uitgewerkt in het kader van het project EVK – HOSP, kan aan de afgestudeerden van het HOSP een aanvullingstraject aanbieden. Dit aanvullingstraject is het resultaat van een competentievergelijking van een opleiding aan de hogeschool met de corresponderende opleiding aan het CVO.

De hogeschool kan hierover een raamakkoord afsluiten met een CVO. Zo'n raamakkoord biedt zekerheid aan alle betrokken HOSP-cursisten over de omvang en de inhoud van het aanvullingstraject dat zij nadien zullen moeten volgen om een bachelor te verwerven. Het is dan niet meer nodig om voor elke cursist een individueel dossier op te maken.

Een hogeschool kan een raamakkoord afsluiten met verschillende CVO's die de corresponderende modulaire opleiding aanbieden, omdat alle modulaire opleidingen in het HOSP vertrekken van hetzelfde modulair structuurschema en de daarbij horende minimale doelstellingen en leerinhouden. Op die manier verbreedt de hogeschool de rekruteringsbasis voor het aanvullingstraject dat ze aanbiedt en kunnen meer afgestudeerden van de corresponderende HOSP-opleiding op basis van dit raamakkoord instromen.

Bijkomende studiebewijzen en elders verworven competenties kunnen voor de individuele afgestudeerde van het HOSP nog leiden tot supplementaire vrijstellingen die de hogeschool via de EVK- of EVC-procedure toekent op individuele basis.

12 Knelpunten en kritische succesfactoren

Uit het beperkte succes van de aanvullingstrajecten die resulteerden uit het EVK – HOSP-project kunnen we afleiden dat de aanvullingstrajecten zoals ze nu geconcipieerd zijn niet echt een haalbare kaart zijn. Dit heeft te maken met een aantal knelpunten, zowel bij de hogescholen als bij de afgestudeerden van het HOSP die eventueel een bachelor ambiëren.

12.1 De omvang van het aanvullingstraject

Bij de opmaak van het aanvullingstraject gaan de projectmedewerkers niet uit van premissen over de omvang van het aanvullingstraject in termen van studiepunten. De omvang van het aanvullingstraject is het resultaat van een afweging tussen een garantie voor de hogescholen op een kwaliteitsvol diploma enerzijds en de haalbaarheid van het aanvullingstraject voor de afgestudeerden van het HOSP anderzijds. In de meeste gevallen leidt de oefening wel tot een aanvullingstraject van ongeveer 60 studiepunten. Dit is het equivalent van een volledig jaar voltijds studeren.

Voor de afgestudeerden van het HOSP blijft zelfs een aanvullingstraject van 60 studiepunten een hele klus. Dit komt neer op een volledig jaar voltijds studeren. Uit de summiere enquête van de Vlor bij de projectmedewerkers van het eerste projectjaar blijkt trouwens dat in de 9 hogescholen⁽¹⁰⁾ die de enquête beantwoordden slechts 53 lerenden zijn ingeschreven in een aanvullingstraject. Van die 53 volgen er 41 één van de twee kortste aanvullingstrajecten met 45 studiepunten. Bovendien gaat het hier om aanvullingstrajecten in twee hogescholen die gelegen zijn op dezelfde campus als het betrokken CVO. Eén van de betrokken hogescholen heeft ook de inspanning gedaan om voor de lerenden die kiezen voor een aanvullingstraject afzonderlijke aanvragen te doen voor educatief verlof bij het bevoegd paritair comité van de sector waarin ze tewerkgesteld zijn. Hoewel deze gegevens verre van significant zijn, zouden zij toch een aanduiding kunnen zijn dat de omvang van het aanvullingstraject belangrijk is bij de beslissing om een aanvullingstraject te volgen.

Voor de hogescholen is een aanvullingstraject met een beperkt aantal studiepunten niet interessant in termen van financiering.

---

¹⁰ Tijdens het eerste projectjaar namen slechts 12 hogescholen deel aan het project.

12.2 De vicieuze cirkel

Het was de bedoeling dat de hogescholen die betrokken waren bij het eerste projectjaar tijdens het academiejaar 2006–2007 een aanvullingstraject zouden aanbieden aan de afgestudeerden van het CVO.

Bij de concrete organisatie van de aanvullingstrajecten bleken de hogescholen over onvoldoende middelen te beschikken om een afzonderlijk aanvullingstraject te organiseren voor het beperkte aantal cursisten uit het CVO dat effectief wil en kan beginnen aan een aanvullingstraject.

Het gevolg is dat de afgestudeerden van het CVO de onderdelen van het aanvullingstraject moeten volgen in zelfstudie, op basis van een examencontract of een creditcontract of samen met de andere studenten overdag. Mede om die reden kiezen heel weinig afgestudeerden van het CVO voor een aanvullingstraject.

Omdat er te weinig lerenden kiezen voor een aanvullingstraject, beschikken hogescholen over te weinig middelen om het op een aantrekkelijke manier te organiseren. Lerenden kiezen op hun beurt niet voor een aanvullingstraject, omdat hogescholen het niet op een aantrekkelijke manier kunnen organiseren.

12.3 Competentiedenken in volle ontwikkeling

Bij de vergelijking van opleidingen wordt nog te veel uitgegaan van de vergelijking van leerinhouden en kennis. Eén van de doelen van het project was om de opleidingen te vergelijken op basis van competenties. De bereidheid en de vaardigheid om in competenties te denken groeit wel. Tijdens het tweede projectjaar bleken hogescholen en CVO's al veel meer vertrouwd met denken in competenties dan tijdens het eerste projectjaar. Denken in competenties brengt de opleidingen dichterbij elkaar. Uiteindelijk slaagde het project er in om alle opleidingen te vergelijken op basis van competentiematrices. Maar overal blijven de vertaling van de kenniscomponent naar competenties en de uiteindelijke vertaling van de ontbrekende competenties naar een aanvullingstraject toch nog een moeizaam proces.

12.4 Beperkte toepasbaarheid van de aanvullingstrajecten

Alle modulaire opleidingen in het HOSP vertrekken van hetzelfde modulair structuurschema en de daarbij horende minimale doelstellingen en leerinhouden. Maar niet alle CVO-opleidingen werden al gemodulariseerd. Tussen de leerinhouden van eenzelfde opleiding in verschillende hogescholen zijn grote verschillen. Dit heeft te maken met de autonomie van elke hogeschool om haar eigen curricula samen te stellen. De oefeningen in afstemming van de curricula zijn dus alleen toepasbaar op de afgestudeerden van het CVO of de CVO's en de hogescholen die betrokken waren bij het deelproject. De aanvullingstrajecten zijn hier

slechts toepasbaar zolang de betrokken hogeschool geen fundamentele wijzigingen aanbrengt in het curriculum van de betrokken opleiding en zolang er geen wijzigingen zijn aan het structuurschema van de CVO's.

Ondanks deze beperkte toepasbaarheid van de aanvullingstrajecten, heeft de methodologie die geleid heeft tot deze aanvullingstrajecten zelf een meerwaarde. De methodologie blijkt wel overdraagbaar voor de vergelijking van opleidingen en dwingt de betrokken hogescholen en centra bovendien om competentiegericht te denken.

12.5 Twee culturen

De visie op leren in het volwassenenonderwijs verschilt nog wezenlijk van de visie op leren aan de hogescholen. Dit verschil in visie heeft ook te maken met het verschil in doelgroep.

De aanpak, organisatie, curricula en leerinhouden van de CVO's en de hogescholen zijn verschillend. Bovendien kennen hogescholen en CVO's mekaars aanpak, organisatie, curricula en leerinhouden niet goed. Als gevolg van het project groeit in de betrokken hogescholen en CVO's wel het vertrouwen in en de kennis van mekaars aanpak, organisatie, curricula en leerinhouden.

Om een haalbaar aanvullingstraject uit te werken is een groot vertrouwen nodig tussen de hogeschool en het CVO.

De CVO's verwachten veelal meer vrijstellingen voor afgestudeerden van de CVO's bij de hogescholen. De CVO's nemen de hogescholen de weigeringen om vrijstellingen toe te kennen niet altijd in dank af.

Afgestudeerden van de CVO's onderschatten dikwijls de inspanningen die ze moeten doen om een bachelordiploma te halen en de tijd die daarvoor nodig is.

12.6 Stages als praktijkcomponent in de opleiding

De meeste afgestudeerden uit het HOSP kunnen een werkervaring voorleggen die tot een vrijstelling leidt voor de stage op de hogeschool. Diegenen die niet over een relevante werkervaring beschikken, moeten een stage doen. Lerenden die werkloos zijn, kunnen zoals de andere studenten hun stage overdag doen. Maar juist omdat zij werkloos zijn, zijn zij verplicht om in te gaan op elke passende werkaanbieding. Indien die werkaanbieding niet relevant is als stage, is dit een probleem. Voor lerenden die werken, maar in een andere sector die geen relevante praktijkervaring oplevert, is het eveneens organisatorisch niet mogelijk om overdag stage te lopen. Opnieuw stelt zich hier voor twee subgroepen van afgestudeerden uit het HOSP een probleem van haalbaarheid van zo'n aanvullingstraject.

12.7 Betaald educatief verlof

De HOSP-opleidingen in het CVO geven voor de meeste lerenden die een opleiding combineren met een job, recht op betaald educatief verlof.

Een opleiding aan de hogescholen voldoet voor de lerenden die een opleiding willen combineren met een job niet zonder meer aan de voorwaarden voor de toekenning van betaald educatief verlof. Voor opleidingen die overdag plaats hebben, moet de hogeschool elk academiejaar opnieuw voor elke lerende afzonderlijk betaald educatief verlof aanvragen bij het paritair comité van de sector waarin de lerende tewerkgesteld is. Dit is niet alleen een administratief probleem, maar heeft ook voor gevolg dat lerenden nooit vooraf de zekerheid hebben dat zij een beroep kunnen doen op betaald educatief verlof.

Deze onzekerheid over de toekenning van betaald educatief verlof legt een hypotheek op de haalbaarheid van zo'n aanvullingstraject voor afgestudeerden uit de CVO's.

Wijs beleid door overleg

Vlaamse Onderwijsraad

Kunstlaan 6, bus 6

1210 Brussel

tel. +32 (0)2 219 42 99

fax +32 (0)2 219 81 18

info@vlor.be – www.vlor.be